

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput III. Ad hoc ut voluntai actus suos in sub habeat dominio & potestate,
nec sancti Doctores, nec primarii Sebolastici universim postulant, ut sic
illos velit, ut possit non velle, vel oppositum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

tatis: Sicut celestis Angelus, aut etiam Deus ipse permanet liberè bonus, propriè videlicet voluntate, non aliquà extrinsecà necessitate... Nemo proinde putet idè dictum liberum arbitrium, quòd equà inter bonum & malum potestate aut facultate versetur. Alioquin nec Deus nec Angeli sancti, cum ita boni sint, ut non possint esse mali, liberi arbitrii esse dicuntur. Verumtamen nec Deus libero caret arbitrio: quoniam quòd ille non potest esse malus, non infirmà facit necessitate, sed firmà in bono voluntate. S. Thomas 1. 2. in præmio, cum Damasceno, dicit: quòd homo factus ad imaginem Dei dicitur, secundum quod per imaginem significatur intellectuale & arbitrio liberum, & per se potestativum; duo ista, arbitrio liberum, & per se potestativum, pro eodem cum Damasceno accipiens. Et idè subjungit: Postquam prædictum est de... Deo... restat, ut consideremus de ejus imagine, id est, de homine, secundum quod & ipse est suorum operum principium, quasi liberum arbitrium habens, & suorum operum potestatem; pro eodem rursus accipiens, habere liberum arbitrium, & habere suorum operum potestatem.

CAPUT III.

Ad hoc ut voluntas actus suos in suo habeat dominium & potestate, nec sancti Doctores, nec primarii Scholastici univèrsim postulant, ut sic illos velit, ut possit non velle, vel oppositum velle.

- 16 **P**robatur 1°. ex SS. Doctorum testimoniis infra referendis, quibus asserunt, omnem actum perfectè voluntarium esse liberum, atque adèd in potestate dominioque agentis: tametsi certissimum sit, aliquos esse actus perfectè voluntarios, quos voluntas non potest non velle, multo minùs oppositum velle, ut constat in amore, quo Deus seipsum amat, &c.
- 17 2°. Ex omnibus locis, quibus Augustinus asserit, actum eo ipso esse in potestate nostra, quo fit quia volumus, vel quando volumus: hoc autem sexcentis asserit locis. Ut 1. Retract. 22. Hoc est in potestate, quod cum volumus facimus, quòdque proinde nihil tam in potestate nostra, quam ipsa voluntas est. Quod non minùs expressè dicit 3. lib. arb. 3. ut vidimus n. 15. Secundum Augustinum verò non illud solùm facimus, cum volumus, vel quia volumus (sive ut ait in Plal. 134. quia placet) quod sic volumus, ut possimus non velle: cum omnis voluntas seu volitio perfecta, secundum ipsum, fit cum volumus, vel quia volumus, atque adèd in nostra potestate. Idèd namque dicit 3. lib. arb. 3. quòd nihil tam in potestate nostra, quam ipsa voluntas est: ea enim prorsus nullo intervallo, mox ut volumus, præsto est. Et ut ostendat se id intelligere de omni voluntate, saltem perfectà, adjungit, quòd, cum impossibile sit nos non velle, dum volumus, consequenter impossibile sit, quòd voluntas nostra in nostra non

fit potestate: dum autem volumus, si ipsa voluntas (id est, actus voluntatis) deest nobis, non utique volumus. Quòd si fieri non potest, ut dum volumus, non velimus... voluntas igitur nostra, nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate; atque adèd, nisi esset dum volumus. Nam ut 2. Retract. 1. dixit: Non dicimus esse in potestate nostra, nisi quod cum volumus fit.

Quo ex principio 1. 2. de grat. & lib. arb. 18 c. 15. generaliter concludit, quòd semper est in nobis voluntas libera, sed non semper est bona. Ex eodem quoque principio 5. Civit. 10. concludit, quòd necessitas voluntaria (seu rationalis de qua infra) non fit inimica libertatis; sed sola necessitas involuntaria, sive quæ, etiamsi nolimus, efficit quòd potest. Refellens enim Sticos, qui omnem à voluntatibus nostris necessitatem removerunt, ne videlicet non essent libera, si subderentur necessitati, sic ait: Si enim necessitas nostra illa dicenda est, qua non est in nostra potestate, sed etiamsi nolimus efficit quòd potest, sicut est necessitas mortis; manifestum est voluntates nostras, quibus rectè vel perperam vivimus, sub tali necessitate non esse. Nam si volumus, est; si nolimus, non est: non enim vellemus, si nollemus. Si autem ista definitur esse necessitas, secundum quam dicimus necesse esse, ut ita sit, vel ita fiat, nescio cur eam timeamus, ne nobis auferat libertatem voluntatis. Neque enim & vitam Dei, & præscientiam Dei sub necessitate ponimus, si dicimus necesse esse Deum semper vivere & cuncta præscire... sic etiam cum dicimus, necesse est, ut cum volumus, libero velimus arbitrio, & verum procul dubio dicimus, & non idèd ipsum liberum arbitrium necessitati subjicimus, quæ adimit libertatem.

Quisquis oculos habet, non potest non videre distinctam hic ab Augustino necessitatem in duas species; quatum una sit amica, non inimica libertatis, tametsi (hoc ipso quòd necessitas est) opposita sit indifferentiæ & vertibilitati ad opposita; ad quod significandum, Augustinus explicitat in necessitate, quæ necesse est Deum semper vivere, (id est, vitales actus amoris v. g. erga seipsum exercere) & in necessitate, quæ necesse est, ut cum volumus (voluntate scilicet perfectà) libero velimus arbitrio. Quòd idèd dicit: quia omne voluntarium perfectum Augustino liberum est, à liberoque proinde necessario proficitur arbitrio, nec ab eo potest non proficisci.

Sicque Augustinum intellexit fidelissimus interpretes ipsius S. Thomas q. 10. de potentia 2. 2. ad 5. ubi sic: Dicendum quòd naturalis necessitas, secundum quam voluntas aliquid ex necessitate velle dicatur, ut felicitatem, libertati voluntatis non repugnat, ut Augustinus docet in 5. l. de Civit. Dei: libertas enim voluntatis, violentia vel coactioni opponitur, non necessitati cuiquamque. Unde voluntas liberè appetit felicitatem, licet necessariò appetat illam. Sic autem & Deus suà voluntate liberè amat seipsum, licet de necessitate (opposità indifferentiæ) amet seipsum.

seipsum. Et quidem de necessitate, tam quoad exercitium, quam quoad specificationem... Liberè ergo Spiritus sanctus procedit à Patre, non tamen possibiliter (id est, cum possibilitate in oppositum) sed ex necessitate, &c. Similiter q. 22. verit. a. 5. exponens citatum Augustini testimonium, dicit, quòd duplex est necessitas: necessitas scilicet coactionis, & hac in volentem cadere nullo modo potest; & necessitas naturalis inclinationis, sicut dicimus Deum de necessitate vivere: & tali necessitate voluntas aliquid de necessitate vult, liberè tamen, ut ait ad 3. Et ibidem q. 24. ad 20. In appetibilibus de fine ultimo non iudicamus iudicio discussionis, vel examinationis, sed naturaliter approbamus. Propter quod de eo non est electio, sed voluntas: habemus ergo respectu illius liberam voluntatem, cum necessitas naturalis inclinationis libertati non repugnet, secundum Augustinum 5. de Civit. Dei: non autem liberum iudicium, proprie loquendo, cum non cadat sub electione. Ne quis verò existimet S. Doctorem in Summa id retractasse, similia habet 1. p. q. 82. a. 1. ad 1. ubi sic: Necessitas naturalis non auferit libertatem voluntatis, ut Augustinus dicit, &c. Et 2. 2. q. 88. a. 4. ad 1. Sicut non posse peccare non diminuit libertatem; ita etiam necessitas firmata voluntatis in bonum, non diminuit libertatem, ut patet in Deo & beatis. Et in 3. dist. 18. a. 2. ad 5. Liberum arbitrium Christi, etiam si esset determinatum ad unum numerum, sicut ad diligendum Deum, quod non facere non potest; tamen ex hoc non amittit libertatem aut rationem laudis, sive meriti: quia in illud non coactè, sed sponte venit, & ita est actus sui dominus. Utrique nedum concinit Seraphicus Doctor in 2. dist. 7. q. 2. dicens: Duplex est necessitas, quedam à causa extrinseca, utpote necessitas coactionis: & hac opponitur ei quod est liberè velle. Quaedam verò est à dispositione intrinseca: & hac huic non opponitur, imò stat cum libertate. Et dist. 25. q. 2. Liberum arbitrium potest dupliciter considerari; aut secundum quod liberum, aut secundum quod deliberans. Si loquamur de ipso secundum quod liberum, sic concedo, quòd potest esse, non solum respectu contingentis, sed necessarii (imò potest esse necessarius in se, ut paulò post ait); sed & idipsum probat exemplo libertatis Dei, Christi & beatorum, sicut patet (ait) in Deo, in Christo, in Angelis & hominibus beatis, unde sit

CAPUT IV.

Amplius idipsum probatur exemplo libertatis Dei.

22 TERTIO assertio nostra probatur exemplo libertatis Dei, quæ fons est omnis libertatis, libertasque omnium possibilium perfectissima, nec Deo solum competit in ordine ad creaturas, quas potest non amare, sed in ordine ad se, tamen non possit se non amare. Igitur ad libertatem dominiumque & potestatem voluntatis super actum suum non re-

Tom. I.

quiritur potestas non ponendi illum, Antecedens probatur: quia, ut supra audivimus ex S. Thoma, Deus sua voluntate liberè amat seipsum, licet de necessitate amet seipsum. Unde q. 24. verit. a. 5. probat, quòd in Deo liberum sit arbitrium, ex eo quòd ipse habet voluntatis suæ finem, quem naturaliter vult, scilicet suam bonitatem. Quæ probatio videretur ridicula, si liberè non amaret suam bonitatem, tamquam voluntatis suæ finem. Hæc enim consecutio: Deus in se, independenter à quocumque alio, habet voluntatis suæ finem, quem naturaliter amat: ergo habet liberum arbitrium; esse non potest legitima, nisi finem illum voluntatis suæ, suam utique bonitatem, sic naturaliter amet, quòd tamen liberè. Ratio verò cur Deus liberè amet bonitatem suam tamquam voluntatis suæ finem, est quia Deus in eo maximè liber est, sui que actus dominus, quod maximè facit quia vult, ut consecutarium est ex dictis assertione 3, atqui Deus bonitatem suam, tamquam finem voluntatis suæ, maximè amat, quia vult: nihil enim tam amat, quia vult, quàm finem voluntatis suæ, utpote quem solum propter se vult & amat; cætera propter illum, secundum id quod S. Doctor subjungit ibidem: Alia verò omnia vult quasi ordinata ad hunc finem. Quòd si cætera propter illum amat, quia vult: illum ergo magis & maximè amat, quia vult; juxta illud, propter unumquodque tale est & illud magis. Deinde juxta Philosophum 1. Metaphyl. & S. Thomam 1. p. q. 83. a. 1. ad 3. Et in 2. dist. 25. q. 1. a. 2. ad 4. Liber est, qui sui ipsius, & non alterius gratia est, nullique proinde alteri servit. Ergo Deus in amando seipsum est maximè liber, quia seipsum maximè amat, sui ipsius, & non alterius gratia, in eoque proinde amore non solum non servit alteri; quin cætera profusus omnia, quæ amat, isti amori subserviunt. Nihil enim extra se Deus amat, nisi quia se, seu bonitatem suam amat. Ad hæc juxta Augustinum 1. de nuptiis 30. ibi sumus veraciter liberi, ubi non delectamur in viti: ille ergo amor (juxta Augustinum) maximè liber est, qui maximè delectabilis & maximè voluntarius est. Atqui propria bonitatis amor in Deo maximè delectabilis, & maximè voluntarius est: ergo maximè liber.

Præterea amor ille Deo maximè perfectissimèque liber est, in quo Deus est maximè sui juris, suæque potestatis. In eo verò amore Deus maximè sui juris est, suæque potestatis, in quo maximè independens est ab omni alio, maximèque immunis ab omni servitute & subjectione, ab omni aliena motione, dominatione & potestate, ab omni denique impedimento, ita ut à nullo impediatur queat, vel retardari; imò à nullo moveri nisi à seipso, suæque voluntatis determinatione. Ita verò se Deus habet in amore sui, ad quem divina voluntas non determinatur ab objecto, sicut aliæ potentia naturales, sed ipsa, pro summa sua rectitudine, à seipsa, & ex seipsa, per pro-

B b